

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๑. เอตดาวตา จ ยัม สมาริสฺส วิตุถาริ ภาวนานยลฺลจ ทสฺเสตฺถุ โโก สมาริ เกนญฺเจน สมาริตฺติอาทินา นเยน ปญฺหากมฺมํ กตฺมํ ตตฺถ กถํ ภาเวตฺพุทฺติ อิมสฺส ปทสฺส สพุพฺพการโต อตฺถวณฺณนา สมตฺตา โหติ ฯ ๗

ทฺวิโรเชว สุวํ อธิ อธิปฺเปโต สมาริ อุปจารสมาริ เจว อปฺปนาสมาริ จ ๗

ตตฺถ ทสฺส กมฺมญฺจฺจเนสฺส อปฺปนาปุพฺพภากจิตฺเตสฺส จ เอกกฺคตา อุปจารสมาริ อวเสตกมฺมญฺจฺจเนสฺส จิตฺเตกคฺคตา อปฺปนาสมาริ ๗ โส ทฺวิโรปิ เตสํ กมฺมญฺจฺจนาณํ ภาวิตตฺตา ภาวิตโต โหติ ฯ เตน วุตฺตํ กถํ ภาเวตฺพุทฺติ อิมสฺส ปทสฺส สพุพฺพการโต อตฺถวณฺณนา สมตฺตาทิ ฯ

ยัม ปน วุตฺตํ สมาริภาวนาย โโก อานิสฺสโสติ ตตฺถ ๗ ธิญฺจธมฺม-
 สุขวิหาราทิ ปญฺจวิโร สมาริภาวนาย อานิสฺสโสติ ๗ ตถา หิ เย อรหนฺโต
 จิณฺหาสวา สมาสฺชชิตฺวา เอกกฺคจิตฺตา สุขํ ทิวสํ วิหริสฺสสามาติ สมาริ ภาเวตฺติ
 เตสํ อปฺปนาสมาริภาวนา ธิญฺจธมฺมสุขวิหารานิสฺสตา โหติ ๗ เตนาน ภาควา
 น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺลเสขา วุจฺจนฺติ ธิญฺจธมฺมสุขวิหารา
 เอเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺตฺติติ ๗ เสขปฺลฺลชฺชานานํ สมาสฺตฺติโต วุจฺจาย
 สมาสฺหิตเนน จิตฺเตน วิปฺสฺสิตฺสสามาติ ภาวยตฺมํ วิปฺสฺสนาย ปทญฺจฺจนาตฺตา
 อปฺปนาสมาริภาวนาปิ สมาสฺพาเช โอกาสาธิคมฺนเยน อุปจารสมาริภาวนาปิ
 วิปฺสฺสนานิสฺสตา โหติ ๗ เตนาน ภาควา สมาริ ธิกฺขเว ภาเวตฺ สมาริโต ธิกฺขเว
 ธิกฺขุ ยถาภูตํ ปชานาตฺติติ ๗ เย ปน อญฺจ สมาสฺตฺติโย นิพฺพตฺเตตฺวา
 อภิญญาปาทกํ ฌานํ สมาสฺชชิตฺวา สมาสฺตฺติโต วุจฺจาย เอโกปิ หุตฺวา พุทฺธา
 โหตฺติติ วุตฺตณฺยา อภิญญาโย ปญฺจเจนฺตา นิพฺพตฺเตนฺติ เตสํ สติ สติ อายตเน
 อภิญญาปทญฺจฺจนาตฺตา อปฺปนาสมาริภาวนา อภิญญานิสฺสตา โหติ ๗ เตนาน
 ภาควา โส ยสฺส ยสฺส จ อภิญญาสจฺฉิกรณฺียสฺส ธมฺมสฺส จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ
 อภิญญาสจฺฉนิกิริยาย ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺปณาติ สติ สติ อายตเนติ ๗

เข อปริหีนชุฌานา พุรหุมโลเก นิพพตติสามาติ พุรหุมโลกุปปตฺตี ปฏฺเจนตวา
 วา อปฏฺจยมานา วาปี ปุณฺณชฺชนา สมาริโต น ปริหายนฺติ เตสํ ภววิเสสวาทตฺตา
 อปฺปนาสมาริภาวนา ภววิเสसानิสฺสา โหติ ฯ

๒. มโนมยํ กาคูกาโม ปน ปาทกชฺฌานโต วุฏฺฐาย กายํ ตาว
 อวาชฺชิตฺวา วุตฺตนเยเนว สฺสูโร โหตุติ อธิฏฺฐาติ ฯ สฺสูโร โหติ ฯ อตฺตสฺส
 อพฺภนฺตเร อณฺณํ กายํ อวาชฺชิตฺวา ปริกมฺมํ กตฺวา วุตฺตนเยเนว อธิฏฺฐาติ
 ตสฺส อพฺภนฺตเร อณฺโณ กาโย โหตุติ ฯ โส ตํ มุณฺชมฺหา อีสิกํ วย
 โกสิยา อีสี วย กรณฺขาย อหี วย จ อพฺภาทิ ฯ เตน วุตฺตํ อิช ภิภฺขุ
 อิมฺมหา กายา อณฺณํ กายํ อภินิมฺมินาติ รูปี มโนมยํ สพฺพงฺคปจฺจงฺกํ อหีนินฺทุริยํ
 เสยฺยถาปี ปุริโส มุณฺชมฺหา อีสิกํ ปวาเหยย ตสฺเสว เอวมสฺส อยํ มุณฺโซ อยํ
 อีสิกา อณฺโณ มุณฺโซ อณฺณา อีสิกา มุณฺชมฺหาเตว อีสิกา ปวาพฺพาทิอาทิ ฯ
 เอตฺถ จ ยถา อีสิกาทโย มุณฺชาทีหิ สทิสสา โหนฺติ เอวํ มโนมยํ รูปี
 อิทฺธิมฺตา สทิสเมว โหตีติ ทสฺสนตฺถํ เอตา อุปมา วุตฺตาทิ ฯ อยํ มโนมยา อิทฺธิ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มคธเป็นไทย

๑. ก็ปัญหากรรมใด ข้าพเจ้าตั้งไว้แล้ว โดยนัยเป็นต้นว่า อะไรชื่อว่าสมาธิ ? ที่ชื่อว่า สมาธิ เพราะอรรถว่าอะไร ? ดังนี้ เพื่อแสดงความพิสดารและนัยแห่งการเจริญสมาธิ ในปัญหากรรมนั้น บทว่า สมาธิพึงเจริญอย่างไร ? นี้มีการพรรณนาความจบแล้ว โดยประการทั้งปวง ด้วยลำดับแห่งคำเพียงเท่านี้ ๆ สมาธินี้ในที่ท่านประสงค์ในที่นี้มี ๒ อย่างเท่านั้นคือ อุปลารสมาธิ และอัปนาสมาธิ ๆ บรรดาสมาธิ ๒ อย่างนั้น ความมีอารมณ์แน่วแน่ในกรรมฐาน ๑๐ อย่าง และในจิตอันเป็นบุรพภาคแห่งอัปนา ชื่อว่า อุปลารสมาธิ ความที่จิตแน่วแน่ในกรรมฐานที่เหลือ ชื่อว่า อัปนาสมาธิ ๆ สมาธิแม้ทั้ง ๒ อย่างนั้น ชื่อว่าเป็นอันพระโยคาวจรเจริญแล้ว เพราะความที่กรรมฐานเหล่านั้นอันเธอเจริญแล้ว ๆ เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า บทว่า สมาธิ พึงเจริญอย่างไร ? นี้ มีการพรรณนาความจบแล้ว โดยประการทั้งปวง ดังนี้ ๆ

ส่วนปัญหากรรมใด ข้าพเจ้ากล่าวไว้ว่า อะไรเป็นอนิสงส์แห่งการเจริญสมาธิ ? ในปัญหากรรมนั้น มีคำเฉลยดังต่อไปนี้ ๆ การเจริญสมาธิมีอนิสงส์ ๕ อย่าง มีความอยู่เป็นสุขในปัจจุบันเป็นต้น ดังนี้ ๆ

(๑) จริงอย่างนั้น ภิกษุเหล่าใด เป็นพระอรหันต์จีณาสพเข้าสมาบัติแล้ว มีจิตแน่วแน่ ย่อมเจริญสมาธิด้วยตั้งใจว่า จักอยู่เป็นสุขตลอดวัน การเจริญอัปนาสมาธิ ของภิกษุเหล่านั้น ย่อมมีความอยู่เป็นสุขในปัจจุบันเป็นอนิสงส์ ๆ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า คู่ก่อนจนทะ ก็ธรรมเหล่านี้ ตถาคต ไม่เรียกว่า เป็นเครื่องขัดเกลานในอริยวินัยเลย (แต่) ธรรมเหล่านี้ ตถาคตเรียกว่า เป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันในอริยวินัย ดังนี้ ๆ

(๒) การเจริญอัปนาสมาธิก็ดี การเจริญอุปลารสมาธิโดยนัยแห่งการลูถึงโอกาสในที่คับแคบก็ดี แห่งปฤชณผู้เสาะ ผู้ออกจากสมาบัติแล้วเจริญ

ด้วยหัวใจว่า จักเห็นแจ้ง ด้วยจิตที่ตั้งมั่น ชื่อว่า มีวิปัสสนาเป็นอานิสงส์ เพราะความเป็นปทัฏฐานแห่งวิปัสสนา ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้พระภาคเจ้า จึงตรัสว่า คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเจริญสมาธิเถิด คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้มีจิตตั้งมั่นแล้ว ย่อมรู้แจ้งตามเป็นจริง ดังนี้ ฯ

(๓) ส่วนภิกษุเหล่าใด ทำสมาบัติ ๘ ให้เกิดแล้วเข้าฌานอันเป็นบาท แห่งอภิญญา ออกจากสมาบัติแล้ว ประรณากภิญญาทั้งหลายมีนัยที่กล่าวแล้วว่า แม้เป็นคนเดียว แปลงเป็นหลายคนได้ ดังนี้ บำเพ็ญให้เกิดอยู่ การเจริญ อปปนาสมาธิของภิกษุเหล่านั้น ชื่อว่า มีอภิญญาเป็นอานิสงส์ เพราะความเป็น ปทัฏฐานแห่งอภิญญา ในเมื่อเหตุ (ที่จะได้อภิญญา) มีอยู่ ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า ภิกษุนี้ น้อมจิตไปเฉพาะ เพื่อทำให้แจ้งด้วย อภิญญา ซึ่งธรรมอันควรทำให้แจ้งด้วยอภิญญาใดๆ ก็ดี เธอก็บรรลุลความเป็น ผู้อาจเพื่อทำให้ประจักษ์ได้ในอภิญญาสัจฉิกรณธรรมนั้นๆ ที่เดียว ในเมื่อเหตุ (ที่จะได้อภิญญา) มีอยู่ ดังนี้ ฯ

(๔) ปุณฺชนเหล่าใด มีฌานไม่เสื่อม ประรณากการเข้าถึงพรหมโลก โดยหัวใจว่า จักเกิดในพรหมโลก หรือไม่ปรารณากก็ตาม (แต่) ไม่เสื่อมจาก สมาธิ การเจริญอปปนาสมาธิ ของปุณฺชนเหล่านั้น ชื่อว่า มีภวิเศษเป็นอานิสงส์ เพราะความที่สมาธินั้นนำภวิเศษมาให้ ฯ

๒. ก็ภิกษุผู้ต้องการเจริญมโนมยฤทธิ์ ออกจากฌานที่เป็นบาทแล้ว นึกถึงกายก่อนแล้วอธิษฐานโดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล้ว กายจงเป็น โพรง ฯ กายย่อมเป็นโพรงดังหมาย ฯ ต่อจากนั้น นึกถึงกายอื่นในภายในของกายนั้น ทำบริกรรมแล้วอธิษฐาน โดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล้ว กายอื่นจงมีในภายใน กายนั้น ดังนี้ ฯ เธอชักกายนั้นออกได้ จุจชักใส่ออกจากหญาปล้อง จุจชักคาบ ออกจากฝึก และจุจดึงงูออกจากกระบอกนั้น ฯ เพราะเหตุนี้ พระสารีบุตร จึงกล่าวไว้ (ในปฎิสัมภิทามรรค)ว่า ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ย่อมเนรมิตกาย อื่นจากกายนี้ ให้มีรูปร่าง ให้สำเร็จด้วยใจ ให้มีอวัยวะครบถ้วนทุกอย่าง ให้มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง เปรียบเหมือนบุรุษพึงชักใส่ออกจากหญาปล้อง

บุรุษนั้นแล พึงมีความรู้อย่างนี้ว่า นี่หญาปล้อง นี่ไส้ หญาปล้องเป็นอย่างหนึ่ง ไส้ก็เป็นอย่างหนึ่ง แต่ว่า เราชักไส้ออกจากหญาปล้องแล้ว ฉะนั้น คัจฉินนี้เป็นต้น ๆ ก็อุปมาเหล่านี้ ท่านกล่าวไว้ในที่นี้ เพื่อแสดงว่า ไส้เป็นต้น ย่อมเป็นเช่นเดียวกับหญาปล้องเป็นต้น ฉนฺได รูปมโนมัยก็เป็นเช่นเดียวกับภิกษุผู้มีฤทธิ์ที่เดียว ฉนฺนนั้นแล ๆ นี้ ชื่อว่า มโนมยิทธิ ฯ
